

הגזול עצים פרק תשיעי בבא קמא

קג.

עין משפט
נר מצוה

אין כופין אם המוכר. לחזור ולכתוב שטר מכירה אחר ללוקח שהיה לו להמנות ולהודיעו כתוב שטרי בשם ריש גלותא שאם יאלץ עסיקין ארצה להם שהוא של ריש גלותא וכתוב לי שטר אחר בשמי שלא יצאו היום או למחר יורשי ראש גולה לתוצה ממני: ופנהיה

HebrewBooks.org © Moznani Publishers. No commercial use allowed.

אין כופין את המוכר למכור זימנא אחריתא ואם אמר לו על מנת כופין את המוכר למכור אמר מר הלוקח שדה בשם חבירו **אין כופין את המוכר למכור זימנא אחריתא** פשיטא מהו דתימא מצי א"ל מידע ידעת דאנא לנפשאי שקילנא ופנהיה בעלמא הוא דקבעינא וזווי בבדי לא שדינא אלא אדעתא דכתב ליה שטרא אחריןא קא משמע לן דאמר ליה עניינא עבדי לך בהדי ההוא דזבנת ליה בשמיה ויכתוב לך שטרא אחריןא ואם אמר לו על מנת כופין את המוכר למכור פשיטא לא צריכא דאמר להו לסהדי קמיה ידידיה חזו דשטרא אחריןא קא בעינא מהו דתימא מצי א"ל אמינא שטרא מהיך דקא שקלת בשמיה קאמרת קא משמע לן דאמר ליה להכי טרחי ואמרי להו לעדים קמך דמיך הוא דקא בעינא רב כהנא יהב וזווי אכיתנא לסוף אייקר כיתנא ובניה מרוותיה דכיתנא אתא לקמיה דרב א"ל מה אעביד איזיל אישקיל וזווי א"ל אי כי קא ובני אמרי האי כיתנא דכהנא הוא זיל שקול ואי לא לא תשקול כמאן כבני מערבא דאמרי מי הודיעו לבעל חטין שיקנה חטין לבעל מעות אטו מי יהיב רב כהנא ארבע ושקיל תמיני כיתנא ממילא הוא דאייקר מיגזול גזולה ותנן כל הגזולין משלמין בשעת הגזולה אמרי התם אמנה הואי ולא משכיה רב כהנא לכיתנא ורב למעמיה דאמר רב עושין אמנה בפירות ואין עושין אמנה בדמים: **מתני'** הגזול את חבירו שוה פרוטה ונשבע לו יוליכנו אחריו (א) למדי דלא יתן לא לבנו ולא לשלוחו (אבל) נתן לשליח בית דין וואם מת יחזיר ליורשיו נתן לו את הקרן ולא נתן לו את החומש מחל לו על הקרן ולא מחל לו על החומש מחל לו על זה ועל זה (א) חוץ מפחות שוה פרוטה בקרן (א) יאנו צריך לילך אחריו נתן לו את החומש ולא נתן לו את הקרן מחל לו על החומש ולא מחל לו על הקרן מחל לו על זה ועל זה חוץ משוה פרוטה בקרן צריך לילך אחריו נתן לו את הקרן ונשבע לו על החומש הרי

נעלמא הוא דבעינא. כלומר להללה נכונותי. פנהיה לשון חזק וחזירו בהאשה [שלוס] ציצמות (דף קטו:) לפנהיה שצקיה גבי מלא כלי וכתוב עליו קו"ף קרבן מ"ס מעשר תי"ו תרומה: **עניינא.** תנאי: דאמר להו לוקח לסהדי קמי מוכר חזו כו'. ובהדי מוכר גופיה לא אתני: **אמינא שטרא אחריןא מהיך כו'.** אני הייתי סובר שאתה אומר לעדים צענא דנכתוב לי שטרא אחריןא ריש גלותא: **ובניה מרוותא דכיתנא.** על מנת ליתן דמיהן שהן לוקמין לרב כהנא: **לא תשקול משום רבית: כמאן כבני מערבא.** בתמיה. כלומר דאמרינן מי הודיענן ללוקמין שיקנו מעותיהן לרב כהנא לפיכך לא זכה בהן: **אטו.** מאי איכפת לן דהקנאתן וכי רב כהנא עמד ליתול מעות היה ויטול רבית שנתן לו ד' ויטול ח' והלא פשתנו היה נוטל וכל מקום שהיה שם שלו היה ולאו שמכרהו גזולה מיניה ומשלמים כל דמיו ציורק כשעת הגזולה ובשעת הגזולה כבר הוקר: **אמנה הואי.** שנתן להם מעות כאלמנה ולא היה להם פשתן כשקבלו דמים והמתנו עמו כשער חול ליתן לו כל השנה כשער זה דתנן (ב"מ דף עב:) יאל השער פוסקין אע"פ שאין לזה יש לזה: **ורב דאסר ליה למשקל זווי: לטעמיה דא"ר.** כחזיה נשך (ב"מ סג.) מעות אמנה ליתן מעות על השער של זול של עכשיו: **צפירות.** לקבל פירות כשער היוקר: ואין עושין אמנה בדמים. כשצא לשער היוקר לקבל פירותיו אסור ליתן לו מוכר דמים של עכשיו דמיחזי כרביית דיהיב ליה תרתי סלעים ושקיל ארבע: **מתני' ונשבע לו.** על שקר והודה: **ויוליכנו אחריו אפילו למדי.** דאין לו כפרה עד שיחזיר לגזול עצמו דכתיב לאשר הוא לו וגו' (ויקרא ה) וגבי נשבע לשקר כמי: **לא יסן לא לבנו.** של גזול להוליכו לגזול שאם יאנסוהו חייב להחזיר דלא הוי השבעה עד דמטי לידה דלאמר: **לשליח צ"ד.** תקנתא הוה דעבוד רבנן מפני תקנת השבים שלא נחייב לזה להוציא מנה צהאלת הדרך: **ואם מת.** גזול נגזל יחזיר גזולן ליורשיו דנגזל: **ולא נתן לו את החומש.** או שמחל לו גזול על הקרן לאחר שהודה לו ולא מחל לו על החומש או שמחל לו על זה ועל זה כו': **נתן לו את הקרן.** לאחר שנשבע והודה ונתחייב קרן וחומש נשבע לו שבויה שניה על החומש שנתנו לו והודה: הרי

נראה חדא דלישנא לא משמע הכי דאמאי נקט שליח צ"ד הל"ל אם יש צ"ד שם נתן לצ"ד ועוד דאמר בגמ' (דף קד.) שליח צ"ד פסיקא ליה מילתא ל"ש עשאו גזול ל"ש עשאו גזולן להוליך לגזול ועוד אמאי קאמר בגמ' דלא מיתוקמא מתני' כר' טרפון והא דפרק המפקד (ב"מ דף לו: וס) פריך אמילתא דר' טרפון ושקלי ליה כולהו ואולי ומשי תני ויניח וע"כ ציד בית דין קאמר כי הא דר' אלעזר בר לרזק דמסיק אליבא דר' טרפון ועוד בגמ' אמאי אינטיך לאתוי דרבי אלעזר ממתניתין ה"מ לאתוי ע"כ נראה דמתני' איירי לענין אחריות הדרך דמיפטר כשיתן לשליח צ"ד ויש לו כפרה מיד ואין צריך לו להמתין עד שיגיע ליד הגזול כיון שקבלו שליח צ"ד אצל בתקנתא זו לא איירי מתניתין כלל: **ואם מת יחזיר לבניו.** נראה דאתא לאשמועינן דאפילו ליורשים יולין למדי א"ר אתא למימר דאין חילוק בין שהגזול קיים בין שהוא מת לענין קרן חומש ואשם כי היכי דש חילוק גזולן בין הוא לבניו דבניו אין משלמין חומש על גזל אציהם קמ"ל דלענין גזול אין חילוק: מניח

קב א מ"י פ"ב מהלכות
שולחן ושותפין הלכה
ה סמג עשין פב טו"ע
ח"מ ס' קפד סעיף ב:
קב ב טו"ע פ"ד ס' קעה סעיף ו:
קב ג מ"י פ"ו מהלכות
גזלה הלכה ט סמג
עשין עב טו"ע ח"מ ס' שסו סעיף א:
קב ד ה מ"י שם הלכה י
טו"ע שם סעיף ד:
קב ד ח מ"י שם פ"ו הל' יא סמג שם טו"ע
שם סעיף ג:
קב ט י מ"י שם טו"ע
שם סעיף ב:

הגהות הב"ח
(א) במשנה אחריו אפילו למדי:

מוסף רש"י
ופנהיה בעלמא. לשון שמוק, כלסם שחלה ממוטן באלס חשבו כדי שלא יגזלוהו הימנו (יבמות סט"ו). עושין אמנה בפירות. נתנין מעות כאלמנה כשער של עכשיו שיואל כשוק על מנת לקבל פירות אפילו יוקירו חטין ואין עושין אמנה בדמים. לפסוק על הפירות כדי לקבל דמים (ב"מ סג.). יוליכנו אחריו אפילו למדי. אם הודה שנשבע לשקר, דלא הוה ליה כפרה עד שיחזירט לידו ממש ולא לשלוחו, דכתיב (צמדבר ה) ונתן לאשר אשם לו (ב"מ נה). נתן לו את הקרן. לאחר שנשבע והודה ונתחייב קרן וחומש, ונשבע לו על החומש. שחזר וכפר את החומש ואמר נתמני לך (ושבע והודה (נ"ד סג.))

רבינו חננאל
מתני'. הגזול את חבירו שוה פרוטה וכו'. דייקתן מתניתין דקתני ונשבע, דוקא נשבע הוא ונשבע לאמטייה בתריה, אפילו למדי, אבל לא נשבע לא.

(ט) בשבועה עצמו מייחייב חומש כדמוכח בשליח פירקין וצמח' שבועות (דף לו:) תנן נמי שבועת הפקדון נוהגת בלגשים ובנשים בפני צ"ד ושלא בפני צ"ד [מפי עצמן] א"ר מייירי בטעמו שמי כסף והודה לו שוה פרוטה: **אבל** נתן לשליח ב"ה. פי' הקונטרס מפני תקנת השבים שלא נחייבנו להוציא מנה צהאלת הדרך משמע מתוך פירושו דנותנו לשליח צ"ד והוא שומרו צידו עד שיצא הגזול ואין נראה חדא דלישנא לא משמע הכי דאמאי נקט שליח צ"ד הל"ל אם יש צ"ד שם נתן לצ"ד ועוד דאמר בגמ' (דף קד.) שליח צ"ד פסיקא ליה מילתא ל"ש עשאו גזול ל"ש עשאו גזולן להוליך לגזול ועוד אמאי קאמר בגמ' דלא מיתוקמא מתני' כר' טרפון והא דפרק המפקד (ב"מ דף לו: וס) פריך אמילתא דר' טרפון ושקלי ליה כולהו ואולי ומשי תני ויניח וע"כ ציד בית דין קאמר כי הא דר' אלעזר בר לרזק דמסיק אליבא דר' טרפון ועוד בגמ' אמאי אינטיך לאתוי דרבי אלעזר ממתניתין ה"מ לאתוי ע"כ נראה דמתני' איירי לענין אחריות הדרך דמיפטר כשיתן לשליח צ"ד ויש לו כפרה מיד ואין צריך לו להמתין עד שיגיע ליד הגזול כיון שקבלו שליח צ"ד אצל בתקנתא זו לא איירי מתניתין כלל: **ואם מת יחזיר לבניו.** נראה דאתא לאשמועינן דאפילו ליורשים יולין למדי א"ר אתא למימר דאין חילוק בין שהגזול קיים בין שהוא מת לענין קרן חומש ואשם כי היכי דש חילוק גזולן בין הוא לבניו דבניו אין משלמין חומש על גזל אציהם קמ"ל דלענין גזול אין חילוק: מניח